
TEHILLIM 1: THE WAY OF WISDOM

R' Yair Lichtman

JULY 19, 2023
CONGREGATION KINS

פרשת דברים תשפ"ג

(1) TEHILLIM 1

- (1) Happy is the man that has not walked in the counsel of the wicked, or stood in the way of sinners, or sat in the seat of the scornful.
 (2) But his delight is in the law of Hashem; and in His law he meditates day and night.
 (3) And he shall be like a tree planted by streams of water that brings forth its fruit in its season and whose leaf does not wither; and in whatever he does he shall prosper.
 (4) Not so the wicked; but they are like the chaff which the wind drives away.
 (5) Therefore the wicked shall not stand in the judgment, or sinners in the congregation of the righteous.
 (6) For Hashem regards the way of the righteous, but the way of the wicked shall perish.

- (א) אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלְךָ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךַּ הַטְּאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשָׁב לְצִים לֹא יָשָׁב.
 (ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת י"י חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה.
 (ג) וְהָיָה כְּעֵץ שְׂתוּל עַל פְּלִגֵי מַיִם אֲשֶׁר פְּרִיו יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעָלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ.
 (ד) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כְּמֶזֶךְ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ.
 (ה) עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צְדִיקִים.
 (ו) כִּי יוֹדֵעַ י"י דַרְךְ צְדִיקִים וְדַרְךְ רְשָׁעִים תֵּאבֵד.

COMMENTARY

(2) BERARCHOT 9B-10A

"אֲשֶׁרִי הָאִישׁ" וְ"לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם" חֲדָא פְּרִשָׁה הִיא... כָּל פְּרִשָׁה שֶׁהִיָּתְהָ חֲבִיבָה עַל דָּוִד, פְּתַח בָּהּ בְּ"אֲשֶׁרִי" וְסִימָם בָּהּ בְּ"אֲשֶׁרִי".
 פְּתַח בְּ"אֲשֶׁרִי", דְּכַתִּיב: "אֲשֶׁרִי הָאִישׁ". וְסִימָם בְּ"אֲשֶׁרִי", דְּכַתִּיב: "אֲשֶׁרִי כָּל חוֹסֵי בּוֹ".

"Happy is the man," the first chapter of Psalms, and **"Why are the nations in an uproar,"** the second chapter, constitute a single chapter... Every chapter that was dear to David, he began with "happy is" and concluded with "happy is." He opened with "happy is," as it is written: "Happy is the man..." And he concluded with "happy," as it is written at the end of the chapter: "... Happy are those who take refuge in Him" (Psalms 2:12).

(3) TEHILLIM 2:1, 12

(א) לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וְלְאֻמִּים יִהְיֶגוּ רִיק... (יב) נִשְׁקוּ בַר פֶּן יֵאָנַף וְתֵאבְדוּ דַרְךְ כִּי יִבְעַר כְּמַעַט אַפּוֹ אֲשֶׁרִי כָּל חוֹסֵי בּוֹ.

Why are the nations in an uproar? And why do the peoples mutter in vain?... Do homage in purity, lest He be angry, and you perish on the way when suddenly His wrath is kindled. Happy are all they that take refuge in Him.

(4) RADAK TEHILLIM 2:1

זה המזמור הוא המזמור השני. וכן מצאנו אותו בכל הספרים המדויקים שהוא ראש מזמור. ובחשבון כותבין אותו שני. ומקצת מרבתינו אמרו (בבלי ברכות ט'): כי אשרי ולמה רגשו גוים מזמור אחד הוא... וטעם למה נסמך מזמור זה למזמור זה לא נודע לנו, ולמה סדר אותם בסדר שהם מחוברים. כי אינם נסדרים על סדר המעשים...

The Psalm is the second; and so we find it in all the more accurate books, that (these words) are the beginning of a Psalm. And in enumeration they inscribe it as the second. But some of our teachers have said (Bavli Berakhoth 9b) that “Happy is” and “Why do the nations rage?” form a single Psalm... The reason why this Psalm follows immediately the other is not known to us; nor why he arranged them in the order in which they are connected, for they are not arranged in historical order...

(5) RASHI TEHILLIM 1:1

אשר לא הלך בעצת רשעים – כי מתוך שלא הלך לא עמד, ומתוך שלא עמד לא ישב.

Because, since he did not follow, he did not stand, and since he did not stand, he did not sit.

(6) R' MOSHE IBN GIKATILLA TEHILLIM 1:1

אשרי האיש אשר לא הלך – הלך קשה מן עמד ועמד קשה מן ישב. וטעם לא עמד – אפילו לא עמד.

“Walking” is worse than “standing,” and “standing” is worse than “sitting.” The meaning of “he does not stand” is “he does not *even* stand.”

(7) ROBERT ALTER TEHILLIM 1:1

Nahum Sarna raises the interesting possibility that the first word of the psalm, ‘ashrei, “happy,” may pun on ‘ashurim, “steps,” and hence reinforce the walking metaphor.

(8) RASHI TEHILLIM 1:2

ובתורתו יהגה – מתחלה היא נקראת תורת י"י, ומשעמל בה היא נקראת תורתו.

In the beginning, it is called the law of the Lord, and after he has toiled to master it, it is called his own Torah.

(9) R' HIRSCH TEHILLIM 1:2

יומם. During the day, the time of his active fulfillment of life's tasks, the Torah is the guide for his thinking, his desires and his actions. It protects him against the ways and by-paths of the רשעים and the חטאים. The לילה, the night, when man rests from his daily labors and turns to his perceptive and sensitive inner being, is devoted to the תורה, to “study.” His leisure hours are utilized to enrich and ennoble his mind and his emotions through ever-growing recognition of all that is good and true, by ever-renewed and increasing enthusiasm for goodness and truth.

(10) RADAK TEHILLIM 1:3-4

כן האדם הטוב יקחו ממני בני אדם פריו ומוסרו, והוא שילמדו ממנו תורתו ומעשיו הטובים. ועלהו לא יבול – שיחסו בצל דרכיו הטובים...

So from the good man the children of men get his fruit and his instruction, and it is from him they learn his Law (religion) and his good works. "Whose leaf also shall not wither," for they will take refuge in the shadow of his good ways...

ותנועתם לרע היא כמו המוץ, והוא הקש הדק שבתבן שלא יהנו ממנו בני אדם והרוח תדפנו קל מהרה ויזיק בתנועתו, שיכה העוברים בפניהם ובעיניהם, או תדפנו הרוח לבתים או לגנות ויזיק...

Their impulse also for evil is like the chaff – that is, the light stubble in the straw, which is no use to the sons of men, which the wind driveth away very quickly, and which does harm in its movement, for it strikes passers – by in the face and eyes; or the wind driveth it into houses or gardens, and it does harm (there).

(11) IBN EZRA, PEIRUSH SHENI TEHILLIM 1:1

ולפי דעתי: כי מלת רשעים הם שאינם עומדים על מתכונת אחת... ובעבור זה הזכיר עם רשעים הלך והוא המפותה ללכת בעצת אחר ובדרך לא ידעה.

In my opinion, the term wicked (resha'im) refers to those who are in constant flux... It is for this reason that walked is mentioned with the wicked (resha'im). Our clause refers to a person who is enticed into following the counsel of someone who is wicked and is seduced to follow a path that he is unacquainted with.

(12) RADAK TEHILLIM 1:1

והרשעים הם החרדים לקנות ממון ותאות לבם בעולם הזה ולא יבחנו בין הטוב והרע ויגנבו ויגזלו ויהרגו בעבור הממון מרוב חרדת לבם. כי ענין הרשע הוא החרדה, כמו והוא ישקט ומי ירשע (איוב ל"ד:כ"ט), ובכל אשר יפנה ירשע (שמואל א י"ד:מ"ז)...

Now the wicked are those who are feverishly anxious to amass wealth and the desires of whose heart are in this world, who do not distinguish between right and wrong, but for money's sake steal and plunder and murder because of the exceeding restlessness of their heart. For the root meaning of רשע (wickedness) is "restlessness," as "When He giveth quietness who then can disturb?" (ירשיע disquiet) (Job xxxiv. 29); "and whithersoever he turned himself he vexed (ירשיע disquieted) them" (I Sam. XIV. 47)...

(13) YIRMIYAHU 17:5-12

(ה) פה אמר י"י ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרעו ומן י"י יסור לבו. (ו) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלטה ולא תשב. (ז) ברוך הגבר אשר יבטח בי"י והיה י"י מבטחו. (ח) והיה כעץ שתול על מים ועל יבול ישלח שרשיו ולא [יראה] (ירא) כי יבא חם והיה עלהו רענו ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי. (ט) עקב הלב

מפל ואַנְשׁ הוּא מִי יִדְעֶנּוּ. (י) אָנִי י"י חֹקֵר לֵב בַּחֲזֵן פְּלִיּוֹת וְלִמַּת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כְּפָרִי מֵעֵלְיוֹ. (יא) קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֲשֵׂה עֲשֵׂר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט בְּחֵצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נָכֵל.

(5) Thus says Hashem, "Cursed is the man who trusts in man, and makes flesh his arm, and whose heart departs from Hashem. (6) He shall be like a tamarisk in the desert, and he shall not see when good comes, but shall inhabit the parched places in the wilderness, a salt land and not inhabited. (7) Blessed is the man who trusts in Hashem, and whose trust Hashem is. (8) He shall be as a tree planted by the waters, who spreads out its roots by the river, and shall not fear when heat comes, but its leaf shall be green. And he shall not worry in the year of drought, and he shall not cease from yielding fruit. (9) The heart is deceitful above all things, and it is exceedingly corrupt. Who can know it? (10) I, Hashem, search the mind, I try the heart, even to give every man according to his ways, according to the fruit of his doings. (11) As the partridge that sits on eggs which she has not laid, so is he who gets riches, and not by right. In the midst of his days they shall leave him, and at his end he shall be a fool."

(14) RADAK TEHILLIM 1:1

וכלל דוד בזה המזמור תורת האדם ומה שראוי לו לעשות בזה העולם, והגמול הטוב לצדיקים והעונש לרשעים. והוא מזמור נכבד מאוד, לפיכך החל ספרו בו.

And David includes in this Psalm the law of man and (a description of) what it is proper for him to do in this world, with a reference also to the good reward there is for the righteous and the punishment for the wicked. It is an exceedingly important Psalm, and therefore he opens his book with it.

FURTHER READING

(15) BEREISHIT RABBAH 100:12

ובמה חתם משה (דברים לג, כט): אֲשֶׁר־יִדְעַתְּ יִשְׂרָאֵל, וְאֵף דָּוִד כְּשָׁבָא לֹאמֵר תְּהִלָּה, מִמְּקוֹם שֶׁפָּסַק מֹשֶׁה מְשֹׁם הַתְּחִיל (תהלים א, א):
אֲשֶׁר־יִדְעַתְּ יִשְׂרָאֵל וְגו', הָיוּ: מְזִקְנִים אֲתָבוֹנָן.

With what did Moshe finish speaking? With "Fortunate are you, Israel." So too, when David came to give praise, he picked up where Moshe left off, saying, "Fortunate is the man..." This constitutes, "from the sages I have understood."

(16) MIDRASH TEHILLIM 1

ומי הוא משובח שבנביאים ומשובח שבמלכים. משובח שבנביאים זה משה. משובח שבמלכים זה דוד. את מוצא שכל מה שעשה משה עשה דוד. משה הוציא את ישראל ממצרים. ודוד הוציא את ישראל משעבוד מלכיות. משה עשה מלחמות בסיחון ועוג. ודוד עשה מלחמותיו של הקב"ה שנאמר (שמואל א כ"ה:כ"ח) כי מלחמות ה' אדוני נלחם. משה מלך על ישראל ויהודה שנאמר (דברים ל"ג:ה') ויהי בישראל מלך. ודוד מלך על ישראל ויהודה. משה קרע להם את הים. ודוד קרע להם את הנהרות שנאמר (תהלים ס"ב') בהצותו את ארם נהרים. משה בנה מזבח. ודוד בנה מזבח. זה הקריב וזה הקריב. משה נתן להם חמשה חומשי תורה. וכנגדם נתן להם דוד ספר תהלים שיש בו חמשה ספרים...

רבי יודן אומר המזמור הזה משובח מכל המזמורים...

אשר לא הלך בעצת רשעים. א"ר שמעון בן פזי וכי מאחר שלא הלך היכן עמד ומאחר שלא עמד היכן ישב ומאחר שלא ישב היכן לץ. אלא לומר לך שאם הלך סופו לעמוד ואם עמד סופו ללוצ' ואם לץ עליו הכתוב אומר (משלי ט"ו:ב) ולצת לבדך תשא. ללמדך שמצוה גוררת מצוה ועבירה וכו'. וכי מאחר שלא הלך ולא עמד ולא ישב יכול לא יעשה לא טובה ולא רעה אלא ישים יד לפה תלמוד לומר כי אם בתורת ה' חפצו...

(17) YALKUT SHIMONI TEHILLIM 1

מה בוראי לא הוציא דבר מגונה מפיו אף דוד כך היה לו למימר ארור האיש אשר הלך בעצת רשעים או (אשרי האיש) אשר [לא] הלך בעצת צדיקים. ולא אמר אלא אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים...

תנינן כל העובר עבירה אחת אין מטיבין לו הא כל היושב ואין עובר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה, אמר רבי אבין אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' כהולכים בתורת ה', אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו כבדרכיו הלכו, אמר רבי בר אבין אשרי האיש אשר הלך בעצת צדיקים לא כתיב אלא מכיון שלא הלך בעצת רשעים כאלו הלך בעצת צדיקים.

(18) IBN EZRA KOHELET 11:3

ואמר מפרש אחד: כי זה העץ הוא מן עצה. והאומר כזה לא אכל מעץ הדעת.

There is commentator who says that etz (tree) is related to the word etzah (counsel) (2 Sam.16:20). Whoever says this has not eaten from the tree of knowledge.

(19) R' HIRSCH TEHILLIM 1

1: The רשע, in order to reach this goal [of personal advancement], emancipates himself from the law, the frivolous man [הטא] abandons his sense of duty and the לץ, the sophist, scorns everything that seems to him a stumbling block in the path to the attainment of his heart's desire... Jointly with the רשעים and the הטאים, the לצים are the foes of the תורה. For just as the רשעים and the הטאים transgress the law in practice, the לצים, out of habit or from sheer cowardice, still practice all the precepts of the Torah, yet ridicule this way of life. Their prattle serves to undermine in the hearts of their fellow-men the respect for all that which is sacred and holy.

ובמושב לצים לא ישב. No person, least of all those faithful to their duty, can avoid having contact with theoretical enemies and scorners of the moral law in daily life and in the course of business activity. The duties of life can be fulfilled only in communion with others. No one can choose for himself the environment in which he will move. This environment is often arbitrarily given to each of us. It is in this very interaction with people of varying mental attitudes that the duty-conscious person must prove his God-oriented principles through a zeal that cannot be diverted or confused. After all, it is not in the hours of business and daily work, but during the leisure hours devoted to discussion and conversation that the sophistry of the לצים unfolds its art that is so confusing to logic and so detrimental to morals. It is not practiced while "walking or standing," but while "sitting." Anyone can avoid the מושב, the "seat" of the לצים. Anyone can decide for himself how to use his leisure time. During our leisure time we belong to ourselves and to those who share our views and attitudes on basic matters.

3: According to an explanation of our sages (Avodah Zarah 19a), שתל is not synonymous with נטע. נטע is the original planting, שתל, however, is the transplanting of young shoots into soil best suited for their growth... He draws nourishment for the development of his mind and character, not from the environment in which he happens to find himself by accident of birth or circumstances, but after serious deliberation he implants himself at the *Source*, where he can develop so as to assure for himself prosperity and welfare. As stated in Verse 2, this source is, of course, the Torah.

(20) EIN AYAH BERACHOT 9B

קב. אשרי האיש ולמה רגשו חדא פרשה היא. שלמות האדם היא שיהי' משתדל בשלמות עצמו הפרטית בכל האפשרי. אבל עם זה יהי' נגד עיניו כי אין שלמותו הפרטית נגמרת כ"א בשלמות הכלל כולו והצלחתו בהצלחה הלאומית הישראלית, ומזה יעלה להצלחה האנושית בכללה. ויש להשמר, שלא תשיאהו תשוקתו להשלמת הכלל למעט בשלמות עצמו במעשים טובים ומדות טובות. כי אי אפשר להצליח את הכלל כ"א בהיות כ"א מפרטיו שלמים ומוצלחים. ולאידך גיסא, לא יעלה על דעתו שיוכל לעלות על מעלת שלמותו בהיותו בלתי עורג בכל לב לשלמות הכללי והצלחתו. רק בהקבץ יחד זריזותו בשלמות הפרטית עם מעייניו לשלמות הכלל והצלחתו, או יזכה לאשרו האמיתי. ע"כ "אשרי האיש", שהיא כולה מדברת בשלמות הפרטית האישית, ו"למה רגשו", שכולה מדברת בעסקי הכלל כולו, חדא פרשה היא, ובהצמדם יחד או תחילתה וסופה אשרי.

OUTLINE

Introduction: Our last Shiur of the year, so let's go back to the beginning of Tehillim.

Is this one Mizmor or two? Chazal say 2 (after all, they also debate the number of Mizmorim in Tehillim, some saying 147, and some Rishonim have different numbers as well), and some older manuscripts of have, but Radak already pushes back on this.

Reading through the Mizmor:

Verse 1: The action sequence of Halach, Amad, Yashav (maybe the word "Ashrei" alludes to this as well?) – is it increasing severity or decreasing (he doesn't EVEN do this)?

Verse 2: Unlike the Resha'im, the fortunate person is characterized by desire, thought, and speech, not action.

Perhaps has to do with having a robust internal life. The Torah is also internalized, it becomes Torato.

Verse 3: A tree (Eitz) has roots and is grounded, perhaps deeply grounded.

Trees are good for themselves and also good for the people they're with.

Verse 4: Unlike the counsel/council of the wicked (Atzat), which is shallow and blows away easily. It's based on sticking together, not being rooted, and it causes harm (Radak)

The theme of permanence/impermanence focuses us on what we pursue. We pursue eternal, lasting things, while the pursuit of pleasure is shallow and temporary. In fact, Rish'a is, in part, characterized by movement and instability and angst, as opposed to stability (Radak, Ibn Ezra).

Verse 5: Finally a reference to Tzadikim as a group, not individuals. This highlights the personal/countercultural element of being a Tzaddik, and the idea of personal commitment/internalization before conforming to a community.

They won't even be able to stand in the future, because their pursuits were, by definition, temporary.

Verse 6: A final, simple contrast between Tzadikim and Resha'im. Tzadikim will have a relationship with Hashem, Resha'im won't.

Perhaps the knowledge here is knowledge of the internal world, as Yirmiyahu may understand.

Why is this the first Mizmor in Tehillim? Radak – because of the idea of Schar v'Onesh. Alternatively, to define the Resha'im and Tzadikim in the abstract, and to identify the prayerful persona who speaks in Tehillim.